

יבמות יח

עניין: אסור לבטל מצות יבמין

עין יצחק תנינא אה"ע סי סב

[טו] נחזור למש"כ תחלה לחקור אי חליצה הוא מצוה או לא. ולכאורה יש להוכיח מהא דיבמות (דף י"ח ע"א) ובשאר דוכתא דאסור לבטל מצות יבמין, דמוכח מזה דחליצה הוי מצוה בעצם, דאל"כ תקשה דכיון דחזינן דהתורה נתנה לו רשות לחלוץ אף שזהו אינו מצוה בעצם ומבטל מצות יבום ואפ"ה התירה התורה, א"כ ה"ה בביטול מצות יבמין דמיירי התם ג"כ יהיה מותר. אך י"ל דדוקא בחליצה הוי גזיה"כ שהתירה התורה לבטל מצות יבום בחליצתו ולא על ידי שארי בטולים. וגם י"ל

חתם סופר אה"ע ח"ב סי' פה

אמנם המעיין יראה שאין כאן מחלוקת כלל, שגם הזוהר לא אמרו למצוה, שאין החליצה בתורה כי אם כמצות עשה של גירושין שהרוצה לפטור אשתו ממנו ומגרשה מקיים מ"ע, לא שיהיה מ"ע לגרש, ה"נ אינו אלא להתירה לעלמא ומזה מיירי התורה, אך הזוהר התם לא קאמר שיהיה מ"ע כ"א שהוא סגולה לנשמת המת, ויהיה כעין גמילת חסד עם המתים, והוא כעין אמירת קדיש, ואין לכוף האשה אפי' לקבורתו מכ"ש לגמול חסד הזה אם הוא לה לטורח או מפני הבושה או שום טעם, ואין זה כמצות עשה שב"ד שלמטה כופין עליה, ואפי' צדקה עם החיים אפשר שאין כופין עליה מפני שמתן שכרה בצדה מכ"ש לחלוץ. ועוד ממקומו

תרגום הזוהר

בא וראה, אותו מת שהסתלק מהעולם בלא בנים, בת נדיב זו לא כונסת אותו אליה, והולך להיות מטורד בעולם, שלא מוצא מקום, והקדוש ברוך הוא חס עליו, ומצוה לאחיו לנאל אותו, לשוב ולהיות מתקן בעפר אחר, כמו שכתוב (איוב לד) ואדם על עפר ישוב, ופרשוה.

ואם אותו גואל לא רוצה להעמיד את אחיו בעולם הזה, צריך לקשר נעל אחת ברגלו, ואותה אשה שתשרה אתו, מקבלת אליה אותה נעל. ולמה נעל? אלא משום שאותה נעל היא בגלל המת (משום שאותה נעל היא קיום המת בעולם הזה), ונתנה ברגלי אחיו החי, והאשה מקבלת אליה אותה נעל, להראות שאותו מת חזר לבין החיים במעשה הזה.

והוא בהפך מאותה נעל שולקת המת מהחי, וכעת נעל זו לוקח החי מן המת, ובאותה נעל אותו המת הולך בין החיים, (וצריך נעל של המת הזה הולך בו בחייו) והאשה לוקחת אותה אליה, להראות שאותה אשה (משלי יב) עמרת בעלה, לקחה אותה ומקבלת אותה אליה.

וצריך להבות באותה נעל בארץ, להראות ששכך גוף אותו המת. והקדוש ברוך הוא בזמן זה או לאחר זמן יחוס עליו ויקבל אותו לעולם אחר. עוד הבאה של אותה הנעל ביד (מסדה) של האשה לארץ, להראות שייבנה אותו המת בעפר אחר בעולם הזה, וכעת ישוב לעפרו שהיה משם בהתחלה, (ואז ישוב לעפרו) ואז אותה אשה תתר לעשות זרע אחר, וכך פרשוה.

זוהר חוקת קפ ע"א

ההוא (ה) מיתא דלסתלק מעלמא בלא בגין האי בת נדיב לא (ג) כנישת ליה לההוא בר נש אנגבהוואזיל לאתטרדה בעלמא דלא חשכא אחר וקצ"ה חיים עליה ופקיד לחמוהי למפרק ליה לאתבא ולאסתקנא בעפרא אחרא כמה דכתיב (איוב לד) ואדם על עפר ישוב (קטו ה) ואוקמוה. והי ההוא פרוקא לא בעי לקיימא לחמוהי דהאי עלמא בעי למקטר חד נעל דרגליה וההיא אתתא דתשרי ליה ומקבלא לההוא נעל לגבה אחי נעל אלא בגין דההוא נעל בגין מיתא הוא (ס"א בגין דההוא נעל קיומא דמיתא הוה דהאי עלמא) ואתיסיב ברגליה דחייל אחוהי ואתתא מקבלא לההוא נעל לגבה לאחזאה דהא ההוא מיתא בין חייל אהדר בעובדא דא והוא דהפוכא מההוא נעל דנטיל מיתא מחייל והסתא האי נעל נטיל חייל ממיתא ובההוא נעל ההוא מיתא לא חזיל בין חייל (נ"א יוצעי נעל דההוא מיתא דא חזל ציה בחייו) *ואתתא נטיל ליה לגבה לאחזאה דההיא אתתא עמרת בעלה נטיל ליה ומקבלא ליה לגבה ובעי לבטשא ליה לההוא נעל דארעא לאחזאה דשכיך גופיה דההוא מיתא וקצ"ה לזמנא דא או לבתר זמנא חיים עליה ויקבל ליה לעלמא אחרא. תו בטטותא דההוא נעל צידא (ס"א מידא) דאתתא לארעא לאחזאה דהא יתבני ההוא מיתא בעפרא אחרא דהאי עלמא והסתא יתוב לעפריה דהוה מתמן בקדמיתא (אכדין יתוב לעפריה) וכדין ההיא אתתא תשתרי למעבד זרעא אחרא ואוקמוה. ת"ח ע"ד מאן דבעי

